

Ånge kommun

- Bedömning av rapportering i "visselblåsarkanal"

Bakgrund

Ånge kommun har i september 2024 kontaktat Starck & Partner AB för en oberoende bedömning av huruvida en rapportering i kommunens interna kanal för "visselblåsningar" ska hanteras. Rapporteringen utgörs av ett dokument som anonymt skickats in digitalt till kommunen den 4 september 2024. Rapporteringen har ärendenummer #13532 hos kommunen.

Ånge kommuns gällande riktlinje för visseblåsning, diarienummer KS 21/72, fastslår hur kommunen ska hantera rapporteringar av missförhållanden, så kallade visseblåsningar, som inkommer till kommunen. Såsom relevant för detta ärende, kan följande delar av kommunens riktlinje uppmärksammas:

Kommunens riktlinje stadgar under punkten 4. att det initialt skall göras en bedömning av om anmälan avser ett allvarligt missförhållande eller innehåller tillräckligt med information för att möjliggöra en utredning. Denna del av kommunens riktlinje stipulerar att en granskning skall göras initialt, av visseblåsarkommittén, där det ska bedömas huruvida "visselblåsningen" avser ett enligt lagstiftningen så allvarligt missförhållande att det finns ett allmänintresse av att det utreds. En bedömning skall också göras av om det finns förutsättningar för att utreda ärendet. Vidare fastslår kommunens riktlinje att det ska röra sig om:

- en rapportering som inte avser endast generell kritik,
- en rapportering som är gjord i god tro,
- en rapportering som innehåller sådana uppgifter så möjliggör en vidare utredning, och att,
- rapporteringen inte anser något som redan åtgärdats.

Kommunens riktlinje fastslår vidare, i punkten 6.1 att om rapportering avser någon som är medlem i kommunens visseblåsarkommitté, eller en person inom kommunen som har en ledande ställning, så ska bedömning av ärendet ske av en extern part; i sådana fall ska det uppdras till en opartisk extern aktör, att bedöma det aktuella ärendet.

Regleringen under kommunens riktlinje punkten 4. torde vara det ramverk som en bedömande extern aktör, såsom angiven under punkten 6.1., har att förhålla sig till, utöver övrig gällande lagstiftning.

Utifrån dessa förutsättningar, gällande lagstiftning samt kommunens regelverk, gör Starck & Partner den bedömning som redogörs för på nästa sida. Denna bedömning är inte bindande för kommunen, utan ska ses som ett av flera möjliga underlag som kommunen kan använda dels för att besluta om kommunen anser att rapporteringen faller inom lagen tillämpningsområde, dels besluta om och hur en vidare utredning skall göras.

Bedömning av ärendet

Starck & Partners bedömningen av ärendet har utgått från Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden, Ånge kommuns interna riktlinjer för visselblåsning (KS 21/72), samt övrig relevant lagstiftning, såsom angivet i nedan bedömning. Bedömning syftar till att ge kommunen stöd i att avgöra om det rapporterade faller inom lagens tillämpningsområde, vilket i så fall medför en utredningsskyldighet för kommunen, och ett repressalieförbud gentemot den rapporterande individen.

I den rapportering som kommunen mottagit i sin interna kanal för "visselblåsningar", uppges det att vissa omständigheter leder till en generellt dålig arbetsmiljö, samt att en eller flera anställda "hängs ut" i media av förtroendevalda politiker. Den senare omständigheten uppges också leda till, utöver en generellt dålig arbetsmiljö, även obehagskänslor och olustkänslor bland flertalet anställda. Den rapporterande individen uttrycker en oro för att de anställda ska behöva läsa i tidningen huruvida styrande politiker är nöjda med de anställdas arbetsprestation eller ej. En hänvisning görs till ett i media uppmärksammat fall, där en individ med ledande ställning inom en statlig myndighet, tog sitt liv, och där det fanns en förmodad koppling till dennes anställning.

De uppgifter som lämnats i kommunens interna rapporteringskanal är inte särskilt specifika, utan beskriver en upplevd generell problematik, där politiker kritiserar tjänstepersoner och andra anställda i kommunens verksamheter. Frågan är då om de uppgifter som rapporterats, beskriver ett missförhållande på arbetsplatsen som är så pass allvarligt att det finns ett allmänintresse av att det utreds.

Utan att förekomma en eventuell utredning, så kan följande konstateras:

- Förtroendevalda politiker, såväl som verksamma politiker som inte valts till uppdrag i kommunen, står inte i ett traditionellt anställningsförhållande till den kommun där de verkar.
- Det finns en långtgående yttrandefrihet i Sverige.
- Tjänstepersoner och andra i kommunens verksamheter anställda, påverkas av de beslut och åsikter som (förtroendevalda) politiker fattar och har.

Det saknas i ärendet specifik information för att bedöma om några fel begåtts eller riskerar att begås, eller om brister föreligger, som är av så allvarlig art att åtgärder krävs från kommunens sida. Otvetydigt är dock att de rapporterade omständigheterna härstammar från kommunens arbetsplats, och därmed är arbetsrelaterat. Det påstått upplevda uppges också beröra ett stort antal anställda, med risk för att vem som helst som är anställd drabbas av det som beskrivs som problematiskt. Eventuell problematik av sådan omfattning, om än endast potentiell, i kommunen som arbetsplats, torde också vara föremål för ett allmänintresse av att det vidare utreds. En sådan vidare utredning är också det enda adekvata forumet för att belysa vad som är vad, och vilka åtgärder kommunen eventuellt kan komma att behöva vidta.

Ärendet bedöms därför falla inom lagens tillämpningsområde, vilket medför följande rekommendation:

Kommunen rekommenderas att vidare utreda de omständigheter som rapporterats.